

Cançons II

Veu i piano

Vol. XII

Reg. B.4178

EDITORIAL DE MÚSICA
BOILEAU

Índex

Narcisa Freixas, una figura a recuperar (C. Rubio)	05
Notes a l'edició	07
La música de Narcisa Freixas (E. Vela)	07
Volum XII: Cançons per a veu i piano (E. Vela).....	08

Partitures / Partituras:

Cançons catalanes

1. El bes desitjat (R. Nogueras i Oller)	10
2. La falsa nineta (A. Masriera i Colomer)	12

Cançons amoroses

3. Bon rossinyol (A. Mestres)	13
4. La campanera morada (J. M. Guasch i Miró)	14
5. Melangia (F. Sitjà i Pineda)	16
6. Madrigal (F. Sitjà i Pineda)	17
7. Somni d'or (F. Sitjà i Pineda)	18
8. La font del romaní (F. Sitjà i Pineda)	19
9. Les roses (F. Sitjà i Pineda)	20
10. Primavera (F. Sitjà i Pineda)	23

Cançons disperses

11. Balada (M. Garí Gimeno)	24
12. La rondallera (N. Freixas (?))	25
13. El cant de la tórtora (J. Santamaria i Ventura)	26
14. El joglar del rei (A. Mestres)	27
15. La nit de Sant Joan (N. Freixas (?))	28
16. Soledats (J. Sabartés i Gual)	30

La festa completa

17. Cançó del cego (P. Ventós i Culler)	31

Rodamon

18. Verge de la muntanya (R. Nogueras i Oller)	32
19. Cançó de rodamon (R. Nogueras i Oller)	34
20. Cançó del bufó (R. Nogueras i Oller)	35
21. Cançó del trobador (R. Nogueras i Oller)	36
22. Jesús amorosíssim (R. Nogueras i Oller)	37

Populars harmonitzades

23. La vella de París (Popular)	40
24. Cançó del Pare Gallifa (Popular)	41
25. Cançó del sometent (Popular)	42
26. Buquica el gran lladre (Popular)	43
27. Bonaparte (Popular).....	44
28. L'avi Pelacanyes (Popular)	45
29. El soldadet (Popular).....	46

Retrat (de Narcisa Freixas per Lluïsa Vidal)	47

Índex per poetes	48

Volum XII: Cançons per a veu i piano

Aquest nou volum de cançons per a veu i piano de Narcisa Freixas (1859-1926) completa la integral de partitures per aquesta formació de la compositora, que vam iniciar amb la compilació publicada l'any 2017 (Ed. Boileau, Cançons per a veu i piano, vol. VI¹⁹) amb la intenció de posar a l'abast de tothom l'obra de l'autora. En aquest treball trobareu obres de diferents èpoques i procedències, algunes d'elles publicades en vida de Narcisa Freixas, d'altres publicades pòstumament al llibre d'homenatge²⁰ de 1928 i d'altres manuscrits de les dues obres teatrals, *Festa Completa* i *Rodamon*, que havien romàs inèdits fins a l'actualitat.

Així com tenim notícia de la divulgació primerenca en concerts i publicacions d'obres de la compositora per a orquestra, cobla, banda i piano, des de 1879, respecte a les cançons per a veu i piano, la primera documentació que hem pogut recollir que ens assenyala la interpretació en públic i l'edició de les partitures data del 10 de juny de 1899: el diari *La Vanguardia* es fa ressò d'un concert al Cercle Artístic del notable concertista de piano Joaquín Nin, amb Amparo Viñas, on van interpretar *La falsa nineta*, *El pelegrinet* i *La filadora* de Narcisa Freixas²¹.

Això no vol dir que en un àmbit privat s'interpretessin, però coincideix aquesta manifestació pública de les obres amb la fi del període de dol personal de Narcisa Freixas per la mort del seu pare l'any 1897, i de la seva filla Matilde, que només tenia cinc anys, l'any 1898.

Dels dos volums que l'autora va publicar en vida, les *Cançons catalanes*, publicades l'any 1900 i les *Cançons amoroses*, que es van publicar el 1916, recollim dues cançons del primer volum: *El bes desitjat*, amb poesia de Rafael Noguera i Oller; i *La falsa nineta*, amb lletra d'Artur Masriera. També recollim una selecció de vuit peces del segon, que inclou: *Bon rossinyol* amb text d'Apel·les Mestres, *La campanera morada*, de Josep Maria Guasch; i sis cançons amb text de Francesc Sitjà i Pineda (1880-1940), *Melangia*, *Madrigal*, *Somni d'or*, *La font del romani*, *Les roses* i *Primavera*. En Sitjà i Pineda fou poeta, amic i col·laborador de Freixas, escrivint un total de 42 obres plegats: 26 peces per a piano, 12 cançons per a infants, i altres 14 cançons, entre les amoroses i les disperses.

Tenim referències a la premsa escrita de l'època que les cançons de Freixas s'interpretaven en públic, no només en auditoris de Catalunya, sinó també a Amèrica, a les zones d'influència de l'emigració catalana, que havia impulsat la creació dels Casals Catalans, com a Guantánamo (Cuba)²² o Buenos Aires (Argentina)²³, al costat d'una miscel·lània d'obres de Clavé, Albéniz, Schumann, Fauré, Saint-Saëns, Bach o Morera. Freixas havia assolit un estatus d'autora respectada i la seva música s'inclouia al programa de Cançons catalanes modernes de la Escola Catalana "Mossen Cinto"²⁴.

De les *Cançons disperses* que no foren publicades per la compositora en vida –fou Josep Maria Petit i Freixas, fill de la compositora, qui les va recopilar a l'edició d'homenatge de 1928, procedents algunes d'elles de les seves obres per al teatre– presentem aquí dues obres de les poetesses Mercè Garí i Agna de Valldaura (pseudònim de Joaquina Santamaria): *Balada* i *El cant de la tórtora*; una de Jaume Sabartés, *Soledats*; i encara una altra, *El joglar del rei*, amb text d'Apel·les Mestres, del qual Narcisa Freixas va musicar cinc poemes.

Cal remarcar la presència de dues cançons d'aire popular on no consta el nom de l'autor del poema: *La rondallera* i *La nit de Sant Joan*. Encara que a l'edició hi posa anònim, ens inclinem a pensar, pels antecedents dins del context històric, que quan el poema no està signat, és perquè l'autoria recau en la pròpia compositora.

De l'edició d'homenatge extraïem també set cançons populars: *La vella de París*, *Cançó del pare Gallifa*, *Cançó del sometent*, *Buquica el gran lladre*, *Bonaparte*, *L'avi pelacanyes* i *El soldadet* que Freixas va harmonitzar, amb uns acompanyaments pianístics senzills, però que evidencien l'aire folclòric i tradicional.

Presentem el manuscrit inèdit de la divertida *Cançó del cego*, en una reducció pianística d'Ester Vela de la part orquestral. Pertany a l'obra teatral *Festa Completa*, un drama rural amb lletra de Felip Palma (pseudònim de Palmira Ventós i Cullell, 1858 - 1916) que es va estrenar el 29 de setembre de 1906 al Teatre Principal de Barcelona. La crítica apareguda a la revista *La escena catalana*, va dir:

«*Festa completa* és un quadre de costums, original de Felip Palma, amb la col·laboració musical de Narcisa Freixas. Va ser escoltada amb gust, perquè les escenes estan desenvolupades amb consciència, però hi manca acció teatral, que, poca o molta, és necessària en tota obra que es presenti en el reduït marc d'un escenari. Esperem quelcom més dels autors. El quadre de companyia no deixa res a desitjar. Són reconeguts els mèrits d'en Sanpere, d'en Puiggarí, d'en Puiggener, d'en Ton, d'en Morató, Garcia, etc.»²⁵

Posteriorment, Palma va reescriure àmpliament el text, canviant el títol a *Isolats*, peça que va estrenar amb gran èxit al Teatre Romea l'any 1909. D'aquesta mateixa obra, Freixas va seleccionar la cançó *Dolorosa* i la va publicar entre les seves *Cançons amoroses*²⁶, dedicant-la a la soprano Concepció Badia. Ens sorprèn observar que en aquesta publicació figura Sitjà i Pineda com autor del poema, enlloc de Palma, que era l'autora del llibret, la qual cosa es pot deure a una col·laboració que no es va reflectir als crèdits de l'obra.

¹⁹ Freixas, Narcisa, *Cançons per a veu i piano*, Vol. 6. Editorial Boileau.

²⁰ Petit i Freixas, Josep Maria (1928) *Obres de Narcisa Freixas*. Edició d'Homenatge, Barcelona.

²¹ Notas locales. (10 juny 1899). *La Vanguardia*, p. 2.

²² *La Nova Catalunya*. (1914, setembre) *L'Havana*, Cuba, p. 46.

²³ <https://pandora.irla.cat/pandora/viewer.vm?id=213293&lang=cat&page=45>

²⁴ Festival Pro Ensenyança Catalana "La Argentina". (1917, juny) Ressurgiment. Buenos Aires, Argentina. <https://pandora.irla.cat/pandora/viewer.vm?id=291265&lang=ca>

²⁵ *Cançons catalanes modernes de la Escola Catalana "Mossen Cinto"*. (1904, 21 d'octubre). *La Tralla* (núm. 52). Barcelona.

²⁶ <https://pandora.irla.cat/pandora/viewer.vm?id=242853&lang=cat&page=4>

Ens fa especial il·lusió incloure cinc cançons, *Verge de la Muntanya*, *Cançó de Rodamón*, *Cançó del Bufó*, *Cançó del Trobador* i *Jesús amorosíssim* procedents de de l'obra lírica *Rodamón*, amb lletra de Rafael Nogueras i Oller (1880 - 1949) i música de Narcisa Freixas, estrenada al Teatre Principal de Barcelona el 8 de novembre de 1907. S'afegeixen a la *Cançó d'Agna Maria*, publicada al nostre primer volum de Cançons.

La compositora no va editar mai en vida cap de les seves obres per al teatre. Si va publicar, però, algunes parts de *Rodamón*, com la *Cançó del Trobador*, que va aparèixer a *La Il·lustració catalana*²⁷ l'any 1905, dos anys abans que es presentés l'obra al teatre. Posteriorment la va incloure, conjuntament amb la *Cançó d'Agna Maria*, entre les *Cançons amoroses*.

També va incorporar al *Llibre de danses*, amb el títol *Florisenda*, el *Ballet* del segon quadre i l'*Allegro* del quart quadre. Es va publicar en versió per a violí i piano al llibre d'homenatge de 1928, amb el títol *Joguina*.

Freixas va col·laborar intensament amb l'escriptor anarquista Nogueras i Oller, del qual va posar música a tres cançons catalanes, cinc cançons d'infants i dues obres líriques per al teatre, *La cova del mar*, estrenada el 12 de juny del 1907, i l'esmentada *Rodamón*.

L'argument narra la història del trobador Rodamón i de la noble Agna Maria, que s'enamoren malgrat els obstacles socials i familiars. Després de fugides i secrets revelats, es descobrirà que Rodamón és el fill perdut d'un noble i l'amor triomfarà, simbolitzant la redempció, la justícia i el poder alliberador de la poesia. És una història en la línia d'*Il Trovatore* de G. Verdi pel que fa a l'argument, no pas per la música.

La premsa va lloar la música de Freixas, malgrat va ser crítica amb el llibret²⁸:

«Rodamón és una producció que té coses: coses bones i coses dolentes; però, malgrat tot, hi ha un aire de poesia. De poesia arruxada, aspra, cantelluda, si voleu, però al capdavant, poesia. Si hi hagués certa claredat — procurant, però, que aquesta claredat no destruís aquell aire de misteri en la tònica —, «Rodamón» podria considerar-se com un assaig de drama popular suggestiu. Jo crec que en Nogueras i Oller pot fer-ho i ho farà sens dubte. Per això considero que la seva obra s'ha de tractar respectuosament, reconeixent-li les qualitats però sense estalviar el senyalament dels defectes.

La senyora Freixas ha posat música a l'obra. La senyora Freixas és una compositora remarcable, que coneix l'ambient popular i sap apropiat-se'n el perfum suau, deliciós i tendre. No hi ha mai aspror en allò que produeix la senyora Freixas. I com que n'hi ha en el llibre, d'aquí que a vegades lletra i música no casen prou bé. La lletra és arruxada, la música dolça, amb una dolçor que complau l'esperit fent-li entreveure visions d'ensomni delicat. L'aroma d'aquella música es respira amb veritable delectació. Qui escriu aquestes ratlles es va sentir bressat durant tota la vetlla, en el transcurs de la qual no van escassejar els aplaudiments als dos autors, que foren cridats a escena al final de cada acte.»

En termes generals, podríem dir que les cançons de la Narcisa Freixas estan compostes des de la senzillesa, molt properes a la cançó popular. Són de curta durada, sense gran complicacions tècniques i d'una expressivitat molt natural i honesta. Els textos són d'una gran qualitat i escollits amb molta cura de poetes coetanis de l'artista.

Per a l'edició dels poemes, considerant que són escrits pre-fabrians, s'ha optat per adaptar els textos a l'ortografia catalana actual, per tal de facilitar-ne la lectura, cosa que ja es va fer en l'edició de 1928, respectant, però, les formes dialectals que apareixen.

Des d'un punt de vista més tècnic, les cançons acostumen a tenir una estructura estròfica o ternària i la seva tessitura no sol ser ni gaire extensa ni gaire extrema.

Aquest ús del registre central de la veu facilita en gran mesura la intel·ligibilitat del text de les cançons, de la mateixa manera que la seva simplicitat tècnica fa que puguin ser també adequades per a cantants novells.

Ester Vela

²⁵ *La escena catalana*. (1906, 6 d'octubre). (Núm. 1), p.3.
<https://arca.bnc.cat/arcabib.pro/ca/catalogo.imagenes/grupo.do?path=1029055>

²⁶ L'Editorial Boileau la va incloure al primer recull de Cançons de Narcisa Freixas.

²⁷ *La Il·lustració Catalana*. (1905, 5 febrer). (Núm. 88).

²⁸ Morera i Galícia, Magí. (1907, 17 novembre). *Teatre. La Il·lustració catalana* (núm. 233), Barcelona, p. 754

Cançons catalanes

a Delmira Amorós

1. El bes desitjat

Poema
RAFEL NOGUERAS I OLLER
(1880-1949)

Música
NARCISA FREIXAS
(1859-1926)

Poc a poc

La com - te - sa és jo - ve, son ma - rit molt vell,

sen - se a - mor s'hi mi - gra din - tre del cas - tell. Té la bo - ca

ro - ja i el ca - bell flon - jós. Tan - ca les fi - nes - tres

el ma - rit ge - lós. La com - te - sa als ulls té un mi -

20

rar que cre - ma. Si en els ulls té foc, què deu te - nir al cor.

25

Din - tre de la cam - bra no es - ti-mant s'hi mor... Sent pas-sar un can -

30

tai - re, surt al mi - ra - dor. El bes que l'hi do - na

35

sa vi-da li ha dat... Foll s'hi a-tan-sa el com - te, tro - ba que ha fi - nat.

Cançons disperses

11. Balada

Poema
MERCÈ GARÍ GIMENO
(1883-1957)

Música
NARCISA FREIXAS
(1859-1926)

Apaciblement

5

1. En lo llac de les ai-gües tran-quil·les la bar-que-ta ens es-pe-ra a tots dos, tot gron
2. L'as-tre blanc amb sa llum mis - te - rio - sa pre-si-deix de la ter-ra el re - pòs; a - nem
3. Tot re-mant tu em di - ràs que m'es - ti - mes, jo et di - ré que ets mon ú - nic con - sol, i les

10

xant-se com ver-ge a-dor - mi - da so-bre els joncs que li fan de bres - sol.
doncs a so-miar so - bre l'ai-gua en el llac dels ne - nú-fars en flor.
flors a - dor - mi - des, sen - tint - ho, o - bri - ran els seus cal-zes d'o - lor.

1. 2. 3. 4. | 5.

4. Per seguir nostra barca enramada,
deixaran els blancs cignes el son,
i amb les ales de neu ben obertes
nedaran ensomniats, poc a poc.
5. Cantarem tots dos junts sota els arbres
aquell càntic tan íntim, tan dolç,
i les branques gemades baixant-se
ompliran de perfums el teu front.

Populars harmonitzades

29. El soldadet

POPULAR

Música
NARCISA FREIXAS
(1859-1926)

1. El sol - da - det va ve - nir de la guer - ra tot des - pu -
 2. Quan el sol - dat ves - ti - det tor - na a ca - sa, quan es tro -
 3. Po - bre al meu cor u - na creu va po - sar - hi, que e - ra gua -

4
 llat, des - pu - llat va ve - nir; ma - re, ves - tiu - lo que el po - bre tre -
 ba - va men - jat i ves - tit, qui - nes his - tò - ries tan be - lles con -
 nya - da ma - tant mil bot - xins; guar - da - la, noi, i ne - te - ja - la

7
 mo - la, pa - re, do - neu - li men - jar i dor - mir. Del sol - da -
 ta - va, com l'es - col - ta - ven els nois en - ter - nits. Del sol - da -
 for - ça, guar - da - la, noi, i fes treu - re - li brill. Del sol - da -

10
 det di - a i nit em re - cor - do, mes ell ja mai ha tor - nat a ve - nir.
 det di - a i nit em re - cor - do, mes ell ja mai ha tor - nat a ve - nir.
 det di - a i nit em re - cor - do, i ell no va veu - re sa creu re - llu - ir.

Índex per poetes

GARÍ GIMENO, M.

(1883-1957)

Balada 24

GUASCH I MIRÓ, J. M.

(1878-1961)

La campanera morada....14

MASRIERA I COLOMER, A.

(1880-1949)

La falsa nineta.....12

MESTRES, A.

(1854-1936)

Bon rossinyol 13

El joglar del rei 27

NOGUERAS I OLLER, R.

(1880-1949)

El bes desitjat 10

Verge de la muntanya 32

Cançó de rodamon 34

Cançó del bufó 35

Cançó del trobador 36

Jesús amorosíssim..... 37

SABARTÉS I GUAL, J.

(1881-1968)

Soledats 30

SANTAMARIA I VENTURA, J.

Pseudònim: Agna de Valldaura

(1853-1930)

El cant de la tórtora..... 26

SITJÀ I PINEDA, F.

(1880-1940)

Melangia 16

Madrigal 17

Somni d'or 18

La font del romaní 19

Les roses 20

Primavera 23

VENTÓS I CULLELL, P.

Pseudònim: Felip Palma

(1858-1916)

Cançó del cego 31

NARCISA FREIXAS (?)

La rondallera 25

La nit de Sant Joan 28

POPULAR

La vella de París 40

Cançó del Pare Gallifa .. 41

Cançó del sometent 42

Buquica el gran lladre .. 43

Bonaparte 44

L'avi Pelacanyes 45

El soldadet 46